

jati ne more brez cerkve. Toraj ima cerkev pravico vzrejati otroke ne le po verskem poduku in po deljenju milostnih pomočkov, ampak tudi po nadzorovanju vsakega drugega poduka, da je v soglasju z njeno vzrejo; 3. Državi pa pripada dolžnost, da rodbini kakor cerkvi brani pravico do vzreje. — Ali ni tako prav?

V gornje-avstrijskem dež. zb. je liberalna večina s 26 glasovi proti 19 odbila prošnjo 34 kmetov srenj, ki so prosile za to, da se odpravijo krivice direktnih volitev, ker je kmečko ljudstvo proti mestjanom in obrtnikom gledé številu zastopnikov prikrajšano, dasi veliko več davka plačuje in več vojakov daje. Krivica je tudi v tem, da mestjani, obrtniki in veliki posestniki sami volijo, kmeti pa le po volilnih možeh, ki so dostikrat nezanesljivi ter volijo proti volji svojih volilcev. Sicer so liberalci preko teh opravičenih prošinj prestopili na dnevni red, toda — preko ljudstva ne bodo vedno mogli prestopati k svojemu dnevnemu redu!

V dolnje-avstrijskem dež. zb. bralo se je pismo kardinala Rauscherja, v katerem piše visoki gospod, da hoče — kadar se okoliščine tako spremenijo, da bi zamogel državi ali deželi v korist delati — kljubu mnogovrstnim poslom stopiti v dež. zbor. — Liberalci so namreč predsednika zborovega vprašali, zakaj da kardinala in šent-politanskega škofa v dež. zboru ni. Te besede kardinalove so jako važne, ker kažejo, da je v sedanjih razmerah večsih vendar potrebno, ne udeležiti se zborovanja. Po tem takim smemo upati, da ne bo nja prevzišenost več grajala Čehov, ki se istega ravnila drže. —

V Kranjskem dež. zboru je posebno zanimivo vprašanje g. grofa Barbe in tovarišev do vlade zaradi čudnega obnašanja komisarja Vesteneka pri razdelitvi državne podpore med Dolenjci, po nevihtah silno poškodovanimi. Komisar je namreč nekemu možu podporo odrekel zato, ker je ob volitvah za narodnega kandidata glasoval. In ko je drug kmet komisarja zaradi tega krivičnega postopanja grajal, mu je komisar grozil, da ga pusti zapreti, če ne molči. Vpraša se toraj vlada, ali je stvar preiskala in kaj da misli z Vestenekom storiti. Prav radovedni smo na odgovor.

V dalmatinskem d. zboru so lahoni predložili smešno prošnjo do cesarja, da bi se dež. zbor razpustil! Zakaj neki? Zato, ker so lahoni v manjšini, kar jih jezi ter bi radi v večini bili, čeravno je na Dalmatinskem kakih 500.000 Slovanov, Italijanov pa le blizo 10.000.

Vnanje države. Na Pruskem divja vlada s svojimi postavami neprestano proti škofom, duhovnikom in kat. društvom. — Huda vest menda dela, da je Bismark s svojimi privrženci silno razdražen ter ne trpi najmanjšega upora. Tako je švignil glas, da je po sodnijskem sklepu pri

prejšnjem poslancu nemškem v Rimu, namreč pri grofu Arnim-u, bilo stikovanje po hiši in so grofa zaprli. Govori se o nekih silno važnih pismih, po katerih je vlada stikovala; brž ko ne je Bismark zvohal, da namerjava nja tekmeč Arnim knjižico izdati, ki bi Bismarka svetu v pravi podobi pokazala.

Italijansko. Edina vojna barka francoska „Orenoque“, ki je stala več let v Čivitavikiji sv. Očetu v bran, je morala domu odjadrtati, ker je ital. vlada, podšuntana brez dvoma po Bismarku, ki išče spletek proti Franciji, to zahtevala, češ, da že ona sama za varnost osebe papeževe skrbi. Ko bi to zamogla! Vlada še za-se skrbeti prav ne more, ker ji delajo preglavice demokrati. — Da se je franc. vlada s poklicanjem barki domu iz nemških zank izvila, so pohvalili papež, dobro vedoč, da potrebuje Francija miru, da se ojači, Nemcem pa pregrehe do vrha nakipijo, da bodo zá-nje tepeni.

Za poduk in kratek čas.

Odkod nečednost in hudodelstva?

Hudodelstva vsake vrste množijo se pri nas tako, da se vsak pošten človek vpraša: od kod vendar tolike hudobije? Ne bomo naštevali posamesnih uzrokov, ki jih bolj okoliščine nanašajo; omenjamo le tri poglobitve uzroke, in ti so po naših mislih: 1. Pijančevanje, 2. kriva odgoja v mladosti in 3. zanemarjanje božje službe ob nedeljah in praznikih.

Prvi vzrok hudodelstvom, posebno pa pretepom in ubojstvu, je vino in sploh pijače vinskega cveta (alkohola.) Kako to? Poslušaj in mirno sam premišljaj! — Jugoslovani, h katerim tudi mi Slovenci spadamo, so bolj vroče krvi, so sanguiniki ali lahkokrvniki, pri katerih krv silno lahko vskipi. Pri takej naturi imajo strasti kaj mehko, ugodno zalego. Malovredna besedica in že krv po vseh žilah zažari, pritiska k srcu in do možgan, da človeka le grabi. — Pri takej naturi je pijančevanje kakor tudi preobilno in prepogosto pitje vina, posebno v mladih letih, prav strup. Zavžiti vinski cvet dela krv še bolj vročo, iz druge strani pa voljo in naturo slabi, da je človek svojim strastim toliko manj kos. Prevroča krv požira in izžema telesne moči, ki so z duševnimi v vedni dotiki, da postane vinski brat kakor trstika, ki jo vsak vetrič zmaja. —

Poglej Italijana! Tudi on je lahkokrven ter hitro vskipi. Ko bi prosto ital. ljudstvo tako popijalo, kakor popiva žalibog slovensko, bili bi Italijani živi rabeljni. Tako so pa v obče veliko bolj zmerni in trezni kakor naši ljudje. — Poglejte Gorenjce, hribovce, Tirolece, ki poprek le malo tacih reči zauživajo, ki imajo vinskega cveta v sebi, kako so krotkega, mirnega in previdnega obnašanja!

Ne pomaga nič zakrivati resnico: Lahkokrvni Slovenci, ki je po opazovanju bistrh narodopiscev pohoten, si po vinopitju krv podžiga, prevroča krv ga dela strastnega, iz strasti pa izvirajo vse grde pošasti, ki jih mora pošten rodoljub iz srca obžalovati, ker razdevalo narod in pospešujejo nja pogin.

V tem hipu, ko bode ljudstvo bolj trezno postalo, več vode in sadja kakor pa vina in drugih omotičnih pijač zavživati začelo, bo tudi bolj mirno, krotko, previdno in — bolj premožno postalo. —

2. Drugi vzrok nečednosti in hudodelstvom je kriva odgoja ali izreja v mladosti. — Slovenec je mehek, torej k mehkužnosti nagnjen, prav zato, ker je lahkokrven. Iz tega izvira prevelika, slepa ljubezen roditeljev do svojih otrok. Ta slepa ljubezen je kriva, da se otrokom v mladosti preveč prizanaša in vse privoljuje, kar koli razvajeni otrok poželi. Kako mehka je marsiktera mati, ker ničesar otroku odreči ne more! In kako nespameten je marsikteri oča, ko misli, da je nja fant najboljši v vsej vesi, toraj ne sme fantu nihče nič reči, tudi pametnega učitelja in kateket ne, sicer je ogenj v strehi, zamera, kreg in prepir v šoli in po vesi.

O nekem imenitnem Angličanu se pripoveduje, da je imel sina v nekem zavodu, kder so se sinovi zlahtnih in bogatih rodovin vzrejevali. Sin se v neke stvari zoper hišni red pregreši in ravnatelj mu za kazen odsodi tepenje s šibo (šiling). Fant piše očetu, naj mu odvrne sramotno kazen. Oča pride in prosi ravnatelja, naj vendar sinu prizanese. Ravnatelj pa odvrne, da tega ne more storiti in da mora fant kazen dostati ali pa iz zavoda iti. Kaj stori pametni oča? Pokliče sina pred se ter mu na srce govori, da naj le kazen pretrpi češ, da bi še večja sramota za-nj bila, ko bi ga iz zavoda zapodili. Sin imenitnega plemenitaša je bil tepen, je pa tudi od tega časa tako vrolo se nosil, da je bil večkrat minister, eden najimetiših možev na Angleškem, ki je kot minister tudi delal za enakopravnost katoličanov. Nja ime je Karl Joan Fox, ki je večkrat rekel, da je od onega časa človek postal, ko je tepen bil. Umril je l. 1806.

Vprašamo: koliko slov. očetov je, ki bi v enakem primerljeju ravno tako hladnokrvno in modro ravnali, kakor oni Anglež? Žalostna skušnjava uči, da se pri nas pogosto drugače godi, ter začnejo nespametni očetje brž na tožbo misliti, če se jim razbrzdani otroci po zasluženju kaznujejo. In zakaj se tako godi? Iz slepe ljubezni do razvajenca, iz častilakomnosti, ktere smo Slovenci vse preveč navzeti.

Vrh tega je pri nas če dalje več prav nesrečnih zakonov, ker se možaki po splošni pogubni razvadi vedno bolj pijančevanju udajajo. Uboga žena ima vse polno drugih skrbi, da vsaj še en vogel hiše drži, ter ne more s podučevanjem in vzrejo otrok mnogo se pečati, očeta pa cele dni doma ni ter ne vidi in ne čuje, kako in kaj da

otroci delajo. Ko pride ves nažehtan domu, se začne po navadi z ubogo, obupno ženo prepirati*), razsaja in razbija po hiši, da vse križem leti. Otroci to vidijo in čujejo, se jočejo in — vse spoštovanje do pijanca očeta zgubé. Kedar je pa pijanec trezen, je ves klavern, čmeren in togoten ter ga vsaka stvarca spéče in ne more ničesar potrpeti; ali je pa slabotna mevža, ki pusti vse, da gre kakor si bodi, in le misli na to, da bi si skoro s poličkom zopet muhe pregнал.

V taki šoli je mnogo otrok ves oni zlati čas, ko bi se mogli v besedi in po čednih, krščanskih vzgledih k dobremu nagibati! Kaj je nasledek? Prevelika mehкота jih je napravila razvajene, jim vcepila v srce raznih strasti; vnamarnost alj trdosrčnost očetova jih je pa zdvijala. Kaj čuda, ako divjaki v poznejih letih tudi divjajo in posnemajo zdvijanega očeta! Ako se otrok od mladih nog zmernosti, pokoršine, reda in delavnosti ne navadi, ako ničesar ne ve o krščanskem zatajevanju, bode v poznejih letih suženj svojih divjih strasti, sramota za stariše, živa šiba za srenjo. Koliko je tacih izvrzkov po slovenskih srenjah! (Konec sledi.)

Razne stvari.

(Oznaniło.) Okrajna posojilnica v Ljutomeru bode imela 11. t. m., to je pribodnje nedeljo popoldne ob 3. uri v šolskem poslopju v Ljutomeru zbor ali shod, h kateremu se udje vljudno vabijo. — V pretres pride odborov nasvet o neki spremembi društvenih pravil in o potrjenju iz društvene blagajnice za pogorelce izdanega denarja.

Odbor okrajne posojilnice v Ljutomeru 4. okt. 1874.
Kukovec, predsednik.

(Javna hvala družbi sv. Mohora) 6. okt. v Mariboru pod predsedništvom mil. knezoškofa zbrani deležniki duhovniškega shoda so po nasvetu dr. Gregoreca enoglasno izrekli svoje priznanje in zahvalo vrlému odboru družbe sv. Mohora v Celovcu za nja dozdanje toliko marljivo in srečno delovanje. Sklep se odboru naznani pismeno.

(V mariborsko semenišče) sprejetih je letos 9 bogoslovcev; 2 sta iz varaždinske gimnazije, ostali iz mariborske, iz celjske pa ne eden! Živ dokaz, kakošen duh da je za prejšnjega ravnatelja šinil med dijake. Bog daj modrega, značajnega novega direktorja!

(Odpoved) Deležnik štajerskega dež. odbora, g. Pairhuber, se je tej službi odpovedal.

(Mlad samoubijavec) V Mariboru se je po strupu te dni pokoučal mlad fant samo zato, ker ga je fotograf, pri katerem se je učil, zaradi nekega pregreška ostro zgrabil. — Nasledek premehke in napačne vzreje, da razvajenec nič hudega prestati ne more.

*) Dostikrat pa žena sama začne. Stavec.